

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

2277568_RegNr_e2-1229-1097/2024

<http://www.infolex.lt/tp/2277568>

Civilinė byla Nr. e2-1229-1097/2024

Teismo proceso Nr. 2-55-3-01283-2023-6

Procesinio sprendimo kategorijos: 2.1.2.4.1.1; 2.6.35; 3.2.4.11

(S)

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS

SPRENDIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2024 m. balandžio 30 d.

Vilnius

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja Rūta Latvelė,

sekretoriaujant Rūtai Miltinytei,

dalyvaujant ieškovei Vilniaus apygardos prokuratūros prokurorei Daliai Kindurei,

atsakovių Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos atstovui V. N.,

trečiojo asmens Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos atstovei G. M.,

trečiojo asmens valstybės įmonės Valstybinės miškų urėdijos atstovei L. P.,

trečiojo asmens mažosios bendrijos „Mad home“ atstovui advokatui Ryčiui Paukštei,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo Vilniaus apygardos prokuratūros prokuroro, ginančio viešąjį interesą, ieškinį atsakovėms Vilniaus miesto savivaldybei ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijai **dėl Vilniaus miesto savivaldybės potvarkio, konkurso nuostatų ir įsakymo panaikinimo**, tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų – Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos, valstybės įmonė Valstybinių miškų urėdija, mažoji bendrija „Mad home“.

Teismas

n u s t a t ė :

1. Ieškovas Vilniaus apygardos prokuratūros prokuroras, ginantis viešąjį interesą, kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovėms Vilniaus miesto savivaldybei ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijai dėl Vilniaus miesto savivaldybės potvarkio, konkurso nuostatų ir įsakymo panaikinimo, prašydamas: 1) panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 13 d. potvarkį „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“ Nr. 955-895/23 ir juo patvirtintus Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatus; 2) panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. lapkričio 10 d. įsakymą „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso laimėtojo patvirtinimo“ Nr. 30-2558/23.

2. Ieškovas nurodė, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras, vadovaudamasis Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2013 m. liepos 10 d. sprendimu Nr. 1-1312 patvirtintų Prekybos viešosiose vietose taisyklių (toliau – Taisyklės) 8 punktu ir atsižvelgdamas į Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 30-157/20 patvirtintą Leidimų prekiauti (teikti paslaugas) viešose vietose išdavimo ir panaikinimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), 2023 m. rugsėjo 13 d. priėmė potvarkį „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“ Nr. 955-895/23 (toliau – Potvarkis), kuriuo patvirtino Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatus (toliau – Konkurso nuostatai).

3. Vilniaus miesto savivaldybės administracija, vadovaudamasi Potvarkiu patvirtintais Konkurso nuostatais, 2023 m. rugsėjo 20 d. paskelbė konkursą vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriui atrinkti (toliau – Konkursas). Konkurso tikslas – konkurso būdu atrinkti vandens pramogų teikimo prie Balžio ežero operatorių 5 metams su galimybe pratęsti sutarties galiojimo terminą iki 5 metų (gavus valstybinės žemės patikėtinio sutikimą, jeigu toks būtinas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus), jeigu sutartis buvo vykdyta sąžiningai ir be pažeidimų. Konkurso laimėtoji pagal Aprašą vandens pramogų paslaugų teikimui prie Balžio ežero kiekvienais metais bus išduotas Leidimas prekiauti (teikti paslaugas) iš (nuo) laikinojo įrenginio (toliau – Leidimas) paslaugoms teikti pirmą kartą per kalendorinius metus ne trumpesniam kaip 3 mėnesių veiklos terminui; pratęsiant veiklą tais pačiais metais leidimai išduodami ne mažiau kaip vienam mėnesiui. Konkurso nuostatų 7 punkte nustatyta, kad vandens pramogų įrenginiai ir paslaugų teikimui naudojama infrastruktūra turi būti įrengti pagal Architektūrinės specialiąsias sąlygas ir estetinius reikalavimus vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero Vilniuje (toliau – Architektūrinės sąlygos) ne vėliau kaip per vienus metus nuo sutarties su konkurso laimėtoju pasirašymo dienos. Architektūrinės sąlygos yra neatsiejama Konkurso nuostatų dalis ir gali būti naudojamos kaip projektas išduodant leidimą (Konkurso nuostatų 35 punktas, Architektūrinių specialiųjų sąlygų 10 punktas).

4. Konkursui buvo pateiktas vienintelis konkursinis pasiūlymas, kurį pateikė MB „Mad home“. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 30-2558/23 „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso laimėtojo patvirtinimo“ Nr. 30-2558/23 (toliau – Įsakymas) MB „Mad home“ yra patvirtinta Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso laimėtoja. Sutartis su konkurso laimėtoja dar nepasirašyta.

5. Ieškovo teigimu, iš Architektūrinėse sąlygose nurodytų duomenų apie vandens pramogų paslaugų atrankos operatoriui suteikiamą naudotis valstybinę žemę matyti, kad paslaugų teikimo plotas – tai valstybinės žemės teritorija, apibrėžta Architektūrinėse sąlygose, neatlygintinai perduodama naudotis teritorija sudaro 7 963,51 kv. m plotą, t. y. teritoriją, kurios 7 451,39 kv. m dalis nėra nuosavybės ar patikėjimo teise valdoma Vilniaus miesto savivaldybės, ir kurios 6 737,41 kv. m dalis yra nesuformuotame valstybinės žemės plote, vandens telkinyje – Balžio ežere, 713,98 kv. m dalis yra valstybiniuose rekreacinių miškų sklypuose, patikėjimo teise valdomuose VĮ Valstybinių miškų urėdijos. Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir NŽT) nėra suteikusi teisės nei savivaldybei, nei MB „Mad home“ naudotis, valdyti ar disponuoti laisva valstybine žeme. Valstybinio vandens telkinio suteikimas privačių asmenų komercinei veiklai vykdyti pagal galiojančius teisės aktus nėra galimas, t. y. Nacionalinė žemės tarnyba sutikimų vykdyti komercinę veiklą valstybiniuose vandens telkiniuose neišduoda. VĮ Valstybinių miškų urėdija taip pat nesuteikė teisės savivaldybei ar MB „Mad home“ naudotis žemės sklypų dalimis. VĮ Valstybinių miškų urėdijos 2023 m. rugpjūčio 13 d. neprieštaravimas, kad būtų įrengti rekreaciniai objektai / įrenginiai pasirašius susitarimą dėl jų priežiūros, nelaikomas tinkamu dokumentu, patvirtinančiu teisę į miško žemės naudojimą bei savo esme atitinkančiu Konkurso nuostatų sąlygas. Ieškovas argumentavo, kad Vilniaus miesto savivaldybės meras neteisėtai ir pažeidžiant teisės normas priėmė Potvarkį, kuriuo patvirtino Konkurso nuostatus dėl operatoriaus atrankos teritorijoje, kurios savivaldybė neturi nuosavybės teise ir nevaldo patikėjimo ar kita teise, bei nesant jokių sutarčių ar pagrindų leisti konkurso laimėtojai neatlygintinai naudotis valstybine žeme, kurioje Konkurso nuostatų nustatyta tvarka laimėtojas turėtų įrengti vandens pramogų įrenginius ir kitą infrastruktūrą, ją eksploatuoti ir prižiūrėti ne mažiau kaip 5 metų laikotarpiui su galimybe pratęsti sutarties galiojimo terminą dar 5 metų laikotarpiui. Ieškovo teigimu, Konkurso laimėtojas turės galimybę naudotis ne tik 512,12 kv. m plotu, įvardintu vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotu, bet ir vandens pramogų teritorija laikoma 7 451,39 kv. m žemės dalimi, nurodyta Architektūrinėse sąlygose, kurios yra Konkurso nuostatų dalis.

6. Ieškovo teigimu, Konkurso nuostatų sąlygos ir Architektūrinės sąlygos, kuriose nustatyta, kad planuojamas naudoti valstybinės žemės plotas yra 7 963,51 kv. m, yra neteisėtos, nes Potvarkį priėmusi ir viešąjį konkursą organizavusi savivaldybė ir savivaldybės administracija neturi nuosavybės ar patikėjimo teisės į 7 451,39 kv. m teritoriją, teritorijoje nesuformuoti žemės sklypai, žemė neperduota sandoriu, įstatymu ar kitu teisės aktuose numatytu būdu. Savivaldybė negalėjo organizuoti viešojo konkurso teikti vandens pramogų paslaugas teritorijoje, kurios nevaldo nuosavybės ar patikėjimo teise. Dėl to Potvarkis, Konkurso nuostatai bei Architektūrinės sąlygos priimti pažeidžiant imperatyvias teisės aktų normas ir turi būti panaikinti (CK 1.80, 4.37 straipsniai).

7. Ieškovas nurodė, kad rekreacinėje teritorijoje yra galima vykdyti veiklą, kuri susijusi su poilsiu, o ne su pramogų organizavimu. Komercinė (atrakcionų parko) veikla (ne tik atitinkamų statinių statyba) negali būti vykdoma žemės sklype, kurio tikslinė naudojimo paskirtis – kita, o naudojimo būdas – rekreacinė teritorija. MB „Mad home“ veikla teikiant vandens pramogas yra komercinė veikla ir galėtų būti vykdoma komercinės paskirties žemės sklypo naudojimo teritorijoje. Žemės sklypas, kuriame Konkurso nuostatuose numatyta veikla, savivaldybei buvo perduotas konkrečiai

veiklai – specialiuosius poreikius turintiems asmenims pritaikytai infrastruktūrai (takui, aikštei, pandusui) įrengti, viešojo naudojimo poilsio paskirties objektams statyti (poilsio zonai įrengti). Vandens pramogų paslaugų konkurso organizavimas teritorijoje, kuri buvo perduota konkrečiai veiklai, leidžia daryti išvadą, kad savivaldybė naudoja žemės sklypą ne pagal nustatytą perdavimo tikslą.

8. Ieškovas nurodė, kad pagal Aprašo 8 punktą, už Leidimo išdavimą imama savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta vietinė rinkliava, skaičiuojama už 1 kv. m organizatorių užimamo ploto (teritorijos, kuria naudojasi organizatorius). Šiuo atveju Vilniaus miesto savivaldybės administracija nurodė, kad vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotas – 512,12 kv. m (Architektūrinės sąlygos 5 punktas), todėl vietinė rinkliava bus imama už 512,12 kv. m vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotą. Tačiau Konkursas organizuotas dėl naudojimosi 7 963,51 kv. m teritorijos plotu. Tokiu būdu vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso laimėtojas neteisėtai ir neatlygintinai naudosis likusia – 7 451,39 kv. m žemės ir vandens telkinio teritorija ir nemokės vietinės rinkliavos už paslaugos teikimą 7 451,39 kv. m teritorijos dalyje. Neskaiciuojant vietinės rinkliavos už leidimo teikti paslaugas 7 451,39 kv. m teritorijoje, pažeidžiami Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 2 punkto, Vietinės rinkliavos už leidimo prekiauti ar teikti paslaugas viešosiose vietose išdavimo nuostatų 2, 6.2.2 punktų reikalavimai. Teisės aktų nuostatos nenumatė galimybės neatlygintinai (panaudos pagrindais) perduoti valstybės turto, tame tarpe ir žemės, vandens telkinio mažosioms bendrijoms. Atsižvelgiant į paslaugų pobūdį ir prigimtį, jų teikimo vietą, visas organizatoriaus naudojamas plotas, už kurį turi būti skaičiuojama vietinė rinkliava ir išduodamas Leidimas yra 7 963,51 kv. m. MB „Mad home“ negali neatlygintinai, nemokant vietinės rinkliavos už leidimo teikti paslaugas išdavimą, naudotis Konkurso nuostatų Architektūrinės sąlygose ir prie jų pridėtoje Teritorijos scheme pažymėtomis teritorijos I, II, IV dalimis bei jose įrengti, eksploatuoti ir prižiūrėti įrangą pramogų paslaugoms teikti (ūkinei komercinei veiklai). Potvarkis buvo priimtas pažeidus Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnyje įtvirtintus principus, suteikiant teisę naudotis valstybine žeme išimtinai vienai bendrovei, dėl ko sudarytos sąlygos Balžio ežero pakrantę ir vandens telikino dalį neteisėtai naudoti privačiam asmeniui, kartu nenustatant jokios vietinės rinkliavos už naudojamą savivaldybės teritorijoje esančią žemę, vandens telkinį.

9. Atsakovės Vilniaus miesto savivaldybė ir Vilniaus miesto savivaldybės administracija atsiliepimu į ieškinį prašė ieškinį atmesti kaip nepagrįstą.

10. Atsakovių teigimu, ieškinys yra grindžiamas neteisingai pateikiamomis faktinėmis aplinkybėmis, kad neva ginčijamu Konkursu yra siekiama suteikti neatlygintai naudotis 7 963,51 kv. m ploto valstybine žeme, nes tokia ieškovo pozicija neatitinka dokumentų turinio. Remiantis ginčijamų Nuostatų 10 punktu, vandens pramogų paslaugų teikimo plotas yra nurodytas Architektūrinės sąlygose ir yra 512 kv. m, t. y. ginčijamas Konkursas buvo organizuotas tik dėl paslaugų teikimo 512 kv. m ploto teritorijoje. Architektūrinių sąlygų 5 punkte nurodoma, kad vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotas – 512,12 kv. m. Prie Architektūrinių sąlygų pateiktoje scheme yra pavaizduojamos ir kitos teritorijos, tačiau, priešingai, nei traktuoja ieškovas, dėl šių teritorijų naudojimo atsakovės konkurso nevykdė – vien papildomų teritorijų atvaizdavimas scheme nereiškia, kad dėl visų šių teritorijų naudojimo paslaugoms teikti atsakovės ir vykdė konkursą, juolab, lingvistinis, loginis ir sisteminis Konkurso nuostatų, Architektūrinių sąlygų ir pačios schemos vertinimas leidžia daryti išvadą, kad atsakovės konkursą šiuo atveju organizavo tik dėl vandens pramogų paslaugų teikimo 512,12 kv. m plote.

11. Atsakovės taip pat nurodė, kad nagrinėjamu atveju nėra aktualūs ieškovo teiginiai dėl NŽT sutikimų vykdyti komercinę veiklą valstybiniuose vandens telkiniuose (ne)išdavimo, nes ginčijamą konkursą atsakovės organizavo tik dėl 512,12 kv. m teritorijos, o ne vandens telkinio. Vandens pramogų paslaugas teikiantis subjektas pats savarankiškai turėtų kreiptis į NŽT dėl leidimo naudoti vandens telkinį. Konkurso sąlygos nustatė ne tik tai, kad konkursas vyksta dėl paslaugų teikimo tik 512,12 kv. m teritorijoje, tačiau ir tai, kad visas numatytas priemonės ir sprendinius konkurso laimėtojas galės realizuoti tik nustatyta tvarka gavęs reikiamus leidimus. Įrenginių ar infrastruktūros įrengimas be būtinų leidimų suponuotų Vilniaus miesto savivaldybės administracijos teisę vienašališkai nutraukti Paslaugų teikimo sutartį. Atsakovių teigimu, ieškovas nepagrįstai nurodė, kad vandens telkinio suteikimas privačiam subjektui komercinei veiklai yra (bus) negalimas, nes pagal nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliosiantį Vandens įstatymo pakeitimą, naudojant plūduriuojančias priemones paviršiniuose vandens telkiniuose bus galima vykdyti ūkinę / komercinę veiklą. Atsakovių vykdytas konkursas buvo vykdomas Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Vandens įstatymo pakeitimus, konkursas pagal savo esmę (vandens pramogos) ir sąlygas buvo nukreiptas į 2024 metus ir, 2023 m. pabaigoje pasirašius Paslaugų teikimo sutartį su konkurso nugalėtoju, jis reikiams leidimams gauti ir įrenginiams bei infrastruktūrai įrengti turėtų beveik visus 2024 metus. Nuo 2024 m. sausio 1 d. Vilniaus miesto teritorijoje nesuformuotos valstybinės žemės (vandenų) patikėtine taps Vilniaus miesto savivaldybė, kuri turės teisę spręsti dėl žemės sklypo Balžio ežero teritorijoje suformavimo, t. y. atsakovė turės teisę spręsti dėl Balžio ežero naudojimo teisės aktų nustatyta tvarka. Atsakovių teigimu, taip pat ir ieškovo teiginiai dėl teisės naudotis miško žeme yra neaktualūs, nes Konkursas buvo organizuojamas dėl 512,12 kv. m žemės sklypo, o ne dėl miško sklypų naudojimo. Be to, Konkurso laimėtojas, norėdamas naudotis šiais sklypais (kaip ir vandens telkinio atveju) turės gauti būtinus leidimus.

12. Atsakovės argumentavo, kad ieškovas nepagrįstai nurodo, jog vandens pramogų paslaugų teikimas prieštarauja savivaldybei perduoto sklypo perdavimo tikslui, nurodytam NŽT 2021 m. gegužės 18 d. įsakyme Nr. 1P-110-(1.3 E.) „Dėl valstybinės žemės sklypo perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise Vilniaus miesto savivaldybei“, taip pat teritorijų planavimo dokumentams, kitiems teisės aktams. Ieškovas savo poziciją grindžia neteisinga aplinkybe, kad žemės sklype ketinama teikti pramogas. Be to, priešingai, negu teigia ieškovas, ginčijamam konkursui yra pildomi teritorijų planavimo dokumentai ir kiti teisės aktai. Ginčo teritorijai galioja Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. 1-2285 „Dėl Vilniaus miesto vandens telkinių slėnių apsaugos ir pritaikymo rekreacijai specialiojo plano tvirtinimo“ (Teritorijų planavimo dokumentų registro Nr. T00075982) patvirtinto Vilniaus miesto vandens telkinių slėnių apsaugos ir pritaikymo rekreacijai specialiojo plano sprendiniai, pagal kuriuos Balžio ežero pakrantės patenka į labai aukšto rekreacinio potencialo teritoriją, kuriai priskirtas indeksas N3 numato tokias vystymo galimybes: vystoma pasyvi bendroji rekreacija, įrengiami pėsčiųjų, dviračių takai su reikalinga infrastruktūra, atokvėpio aikštelės; gali būti vystoma ir verslinė bei pažintinė rekreacija. Vadovaujantis šiuo specialiuoju planu, Balžio ežero pakrantėje rekomenduojama, be kita ko, aktyvi pramoginė sportinė veikla – plaukiojimas valtimis ar vandens slidėmis, buriavimas, maudymasis atviruose vandens telkiniuose, pramogos vandenlenčių parkuose, žaidimai sporto aikštelėse. Atitinkamai, negalima sutikti su ieškovo pozicija, kad ginčijamas konkursas koku nors būdu prieštarautų galiojantiems teritorijų planavimo dokumentams. Ieškovas nepagrįstai nurodo, kad ginčijamas konkursas prieštarautų žemės sklypo perdavimo tikslui, nurodytam NŽT 2021 m. gegužės 18 d. įsakyme Nr. 1P-110- (1.3 E.), nes iš pastarojo įsakymo matyti, kad Vilniaus miesto savivaldybei perduotas 0,2912 ha valstybinės kitos paskirties žemės sklypas, esantis Vilniuje, valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise – viešosios paskirties rekreacijai ir poilsiui (specialiuosius poreikius turintiems asmenims pritaikytai infrastruktūrai (takui, aikštei, pandusui) įrengti), viešojo naudojimo poilsio paskirties objektams statyti (poilsio zonai įrengti). Įsakymo 3 punktu NŽT Vilniaus miesto skyriui buvo pavesta prižiūrėti, kad Vilniaus

miesto savivaldybė tinkamai vykdytų šio įsakymo nuostatas. Taigi, atsakingu subjektu dėl Įsakymo nuostatų vykdymo priežiūros yra ne prokuroras, o NŽT Vilniaus miesto skyrius.

13. Atsakovės argumentavo, kad ieškinio teiginiai dėl netinkamo vietinės rinkliavos apskaičiavimo yra nepagrįsti. Ginčijamu konkursu buvo sprendžiama tik dėl 512,12 kv. m ploto valstybinės žemės naudojimo, atitinkamai ir rinkliavos dydis galėjo būti skaičiuojamas tik dėl pastarojo 512,12 kv. m ploto teritorijos naudojimo. Atsakovės neturėjo nei faktinio, nei teisinio pagrindo nustatyti didesnio ploto rinkliavai skaičiuoti, nežinant, kiek teritorijos konkurso laimėtojui reikės (ar kiek dar gaus) savo veiklai vykdyti. Dėl rinkliavos ar kitokio atlyginimo už naudojamą valstybinę žemę galės būti sprendžiama teisės aktų nustatyta tvarka, kai konkurso laimėtojas kreipsis dėl reikiamų leidimų naudotis ta valstybine žeme.

14. Atsakovių nuomone, teikdamas ieškinį prokuroras negina realaus viešojo intereso, nes nagrinėjamu atveju neegzistuoja joks teisės aktų pažeidimas. Šiuo atveju prokuroras į teismą kreipėsi galimai siekdamas ginti ne viešąjį interesą, o privačių asmenų (asociacijos „Balžio bendruomenė“) norus kuo ilgiau apriboti jiems nepatinkančią veiklą prie Balžio ežero, nors pagal jau minėtą specialųjį planą, šioje vietoje numatyta būtent aktyvi sportinė veikla. Atsakovių vertinimu, prokuroras nagrinėjamu atveju neįrodė, kad gina realų viešąjį interesą, o tai yra savarankiškas pagrindas ieškinį atmesti.

15. Trečiasis asmuo Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos atsiliepime prašė ieškinį tenkinti. Nurodė, kad ginčijami Nuostatai, Įsakymas ir Potvarkis buvo priimti iki 2024 m. sausio 1 d. Jų priėmimo metu galiojusiuose teisės aktuose nebuvo reglamentuojama sutikimų, kai asmenys pageidauja vykdyti veiklą valstybei nuosavybės teise priklausančiuose vandens telkiniuose, išdavimo tvarka ir atvejai, kuriais asmenims būtų galima suteikti teisę laikinai naudotis valstybei priklausančio vandens telkinio dalimi, kaip ir nebuvo patvirtintos tvarkos, reglamentuojančios, kaip gali būti išnuomojamas valstybinis vandens telkinys ar jo dalis, o naudoti panaudos teise valstybinę žemę suteikiama tik savivaldybių ar kitų institucijų, nurodytų Lietuvos Respublikos teisės aktuose, funkcijoms atlikti. Taigi, darytina išvada, kad valstybinio vandens telkinio suteikimas privačių asmenų komercinei veiklai vykdyti pagal galiojusius teisės aktus negalimas, t. y. Nacionalinė žemės tarnyba sutikimų vykdyti komercinę veiklą valstybiniuose vandens telkiniuose neišduoda. NŽT taip pat nurodė, kad, įgyvendinant Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1311 2 straipsnio 14 dalies nuostatas, nuo 2024 m. sausio 1 d. savivaldybės bus atitinkamoje savivaldybės teritorijoje esančių miestų ir miestelių valstybinės žemės, perduotos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, išskyrus žemę, kuri Žemės įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams, ir valstybinės žemės, perduotos savivaldybėms patikėjimo teise Vyriausybės nustatyta tvarka šio straipsnio 2 dalyje nurodytoms reikmėms ar kitų įstatymų nustatytais atvejais ir sąlygomis šio straipsnio 3 dalyje nurodytoms reikmėms, taip pat valstybinės miško žemės sklypų, perduotų savivaldybėms patikėjimo teise Vyriausybės nutarimais šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka ir sąlygomis, patikėtinėmis, todėl nuo 2024 m. sausio 1 d. paminėtose teritorijose sprendimus dėl veiklos vykdymo valstybiniuose vandens telkiniuose priims savivaldybės. Nuo m. sausio 1 d. Vilniaus miesto teritorijoje nesuformuotos valstybinės žemės (vandenių) patikėtine taps Vilniaus miesto savivaldybė, kuri turės teisę spręsti, dėl žemės sklypo Balžio ežero teritorijoje suformavimo.

16. Trečiasis asmuo VĮ Valstybinių miškų urėdija atsiliepime į ieškinį prašė bylą spręsti teismo nuožiūra. Nurodė, kad Vilniaus miesto savivaldybė 2023 m. vasario 13 d. raštu Nr. A51-/23(3.3.2.26E-MVA) „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo teritorijoje prie Balžio ežero, Vilniuje“ informavo VĮ Valstybinių miškų urėdiją, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija nagrinėja galimybes organizuoti vandens pramogų parko paslaugų teikimo operatoriaus atrankos

konkursą 7 963,51 kv. m ploto teritorijoje Balžio ežere ir šalia ežero – Vilniaus miesto savivaldybės patikėjimo teise valdomame valstybinės žemės sklype. Kadangi teritorijos dvi dalys Balžio ežero krante apima nedidelius fragmentus miškų ūkio paskirties valstybinės žemės sklypų, kuriuos patikėjimo teise valdo VĮ Valstybinių miškų urėdija, Vilniaus miesto savivaldybė prašė leisti laikinai pasinaudoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų dalimis, kurios būtų naudojamos lengvų ažūrinių konstrukcijų atramoms su lynų traukimo sistema pastatyti. VĮ Valstybinių miškų urėdija 2023 m. kovo 24 d. rašte Nr. 77-S-3725 nurodė, kad neturi teisinio pagrindo suteikti prašomą leidimą pasinaudoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų dalimis, kurios būtų naudojamos lengvų ažūrinių konstrukcijų atramoms su lynų traukimo sistema statyti, tačiau kaip alternatyvą pasiūlė apsvarstyti galimybę žemės sklype įrengti poilsiavietę ar atokvėpio vietą, kuri būtų aktuali miško lankytojams. Vilniaus miesto savivaldybė 2023 m. gegužės 5 d. raštu Nr. A51-78628/23(3.3.18.1E-AD24) pakartotinai prašė įvertinti konkurso galimybes, parengtas architektūrines sąlygas ir joms pritarti, tačiau VĮ Valstybinių miškų urėdija 2023 m. birželio 13 d. raštu Nr. 77-S-8409 informavo Vilniaus miesto savivaldybę, kad pozicija, išdėstyta 2023 m. kovo 24 d. rašte Nr. 77-S-3725, nepasikeitė, kadangi VĮ Valstybinių miškų urėdija neturi teisinio pagrindo suteikti prašomo leidimo. Vilniaus miesto savivaldybė 2023 m. rugpjūčio 3 d. rašte Nr. 3.3.16.5E-AD24 nurodė, kad miško žemės sklypų dalyse, nurodytose pateiktoje architektūrinių sąlygų teritorijos schemoje, nebūtų statomi statiniai ar įrenginiai, kurių eksploatavimui būtų reikalinga naudotis žemės sklypų dalimis; taip pat nurodė specialiojo plano sprendinius teritorijai. VĮ Valstybinių miškų urėdija, įvertinusi Vilniaus miesto savivaldybės rašte išdėstytus argumentus, 2023 m. rugpjūčio 13 d. rašte Nr. 77-S-12634 nurodė, kad neprieštaraus, jog žemės sklypų dalyse būtų įrengti rekreaciniai objektai/įrenginiai, nes VĮ Valstybinių miškų urėdija didelį dėmesį skiria visuomenės poreikių tenkinimui: yra įrenginėjami įvairaus pobūdžio rekreaciniai objektai: poilsiavietės, atokvėpių vietos, sveikatingumo bei pažintiniai takai ir pan. Tačiau prieš įrengiant rekreacinius objektus Vilniaus miesto savivaldybės administracija ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos Nemenčinės regioninis padalinys turės pasirašyti susitarimą dėl įrengtų rekreacinių objektų priežiūros.

17. Trečiasis asmuo nurodė, kad, bendradarbiaudama su kitomis valstybinėmis institucijomis, įmonėmis ar biudžetinėmis įstaigomis bei siekdama kuo labiau tenkinti viešuosius interesus bei visuomenės poreikius, VĮ Valstybinių miškų urėdija su valstybinėmis institucijomis, įmonėmis ar biudžetinėmis įstaigomis gali pasirašyti Susitarimus dėl rekreacinių objektų, kurie atitinka nustatytą kriterijų visumą (visuomenės poreikių ir viešojo intereso tenkinimo, objektams nėra privaloma teisinė registracija, objektai turi būti suprojektuoti vidinės miškotvarkos projektuose, neprieštarauja VĮ Valstybinių miškų urėdijos veiklos specifikai ir įmonės vizijai), įrengimo, eksploatacijos ir priežiūros. Tačiau Susitarimo pasirašymas nereiškia, kad kita šalis įgyja teisę naudotis žemės sklypų dalimis. Trečiasis asmuo taip pat nurodė, kad VĮ Valstybinių miškų urėdija nesuteikė teisės Vilniaus miesto savivaldybės administracijai ar MB „Mad home“ naudotis žemės sklypų, kadastro Nr. (duomenys neskelbtini) ir Nr. (duomenys neskelbtini) dalimis, o 2023 m. rugpjūčio 13 d. rašte Nr. 77-S-12634 nurodytas neprieštaravimas, kad būtų įrengti rekreaciniai objektai/įrenginiai, kurių priežiūrą pagal susitarimą, pasirašytą su Vilniaus miesto savivaldybės administracija, įsipareigojančia rekreacinius objektus įrengti ir prižiūrėti, negali būti laikomas tinkamu dokumentu, patvirtinančiu teisę į žemės, užimtos mišku, naudojimą.

18. Trečiasis asmuo MB „Mad home“ rašytiniuose paaiškinimuose prašė ieškinį atmesti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Argumentavo, kad: 1) prokuroras ieškiniu gina ne viešąjį, o privatų interesą – asociacijos „Balžio bendruomenė“ norus kuo ilgiau apriboti jiems nepatinkančią veiklą prie Balžio ežero, nors pagal specialųjį planą, šioje vietoje numatyta būtent aktyvi vieša veikla; 2) naudotis pramogoms valstybės paviršiniu vandens telkiniu leidžiama be atskiro patikėtinio sutikimo: nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojus teisės aktų pakeitimams, sprendimus dėl veiklos

vykdymo valstybiniuose vandens telkiniuose priims savivaldybės, o Vilniaus miesto teritorijoje nesuformuotos valstybinės žemės (vandenų) patikėtine taps Vilniaus miesto savivaldybė, kuri turės teisę spręsti dėl žemės sklypo Balžio ežero teritorijoje suformavimo; 3) vandenlenčių sportas netapatintinas su komercine veikla, laikytinas vandens sporto veikla, o sutikimai naudoti vandens telkiniuose laikinuosius nesudėtingus inžinierinius vandens sportui skirtus statinius yra išduodami ir tam yra nustatyta atitinkama tvarka, be to, nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojus teisės aktų pakeitimams paviršiniuose vandens telkiniuose bus galima vykdyti ūkinę / komercinę veiklą; 4) pasikeitus teisiniam reguliavimui, ieškinio dalykas nebeturės teisinio efekto: konkurso metu jau buvo priimti ir paskelbti teisės aktai, o nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo ir pasikeitęs teisinis reguliavimas, kai valstybinės žemės patikėtinio funkcijos perduotos savivaldybei, kuri turi teisę ne tik priimti sprendimus dėl jos naudojimo ar disponavimo, bet ir spręsti dėl valstybinės reikšmės vandens telkinių naudojimo pagal savo pačios tvirtinamus teritorijų planavimo dokumentus; ieškovas ieškiniu siekia panaikinti savivaldybės organizuoto viešojo konkurso rezultatus argumentais, neva savivaldybė sprendė ne jos kompetencijai priklausančius klausimus, t. y. dėl žemės / vandens telkinio naudojimo, dėl kurių ji negalėjo priimti sprendimų; įsiteisėjus aptartam teisiniam reguliavimui tokie ieškovo argumentai nebeturi prasmės, nes savivaldybė kompetentinga pagal naujus teisės aktus tokius klausimus spręsti, todėl suorganizavusi analogišką ginčijamam viešąjį konkursą gautų analogišką rezultatą, kurį dabar siekia panaikinti ieškovas; 5) už konkurse numatytą veiklą numatytas teisingas atlygis savivaldybei: prekyba paslaugomis vyks ne ežere, o pakrantėje, todėl savivaldybė ir numachiųsi konkurso sąlygose, kokio dydžio pakrantės žemės sklypas skiriamas naudoti; logika sako, kad jeigu asmuo teiktų pakrantėje valčių ar katerių nuomos paslaugą, jis neturėtų vietinės rinkliavos mokėti už viso paviršinio vandens telkinio plotą, kuriame bus naudojamas jo išnuomotas daiktas (valtis, vandens dviratis, vandens motociklas ir pan.); 6) konkurso nugalėtojas įgijo įstatymu saugotiną teisę, kurios atimti ieškinio pagrindu nėra priežasties ir teisinio pagrindo.

19. Teismo posėdžių metu Vilniaus apygardos prokurorė prašė tenkinti ieškinio reikalavimus; rėmėsi procesiniuose dokumentuose nurodytomis aplinkybėmis ir išdėstytais argumentais. Detaliai argumentavo, kad Konkursas organizuotas visai Architektūrinėse sąlygose apibrėžtai ir į keturias zonas išskaidytai teritorijai, kuri neapsiriboja atsakovių nurodomu 512,12 kv. m plotu, o apima ežero ir miško žemės sklypų dalis. Architektūrinėse sąlygose apibrėžta paslaugai teikti reikalinga pastovi teritorija, kuri bus užpildyta įrangos elementais ir aiškia apibota; šia teritorija negalės naudotis kiti asmenys. Konkurso Nuostatuose užprogramuota, kad Konkursą laimėjęs subjektas negali gauti veiklai reikiamų leidimų, nes tokie leidimai dėl valstybinės vandens ar miško žemės naudojimo pagal galiojusį teisinį reglamentavimą negalėjo būti išduoti. Šios situacijos nepakeičia nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojęs pasikeitęs teisinis reglamentavimas, nes pagal jį teisė naudotis ežeru galėtų būti perduodama keturių grupių asmenims, į kurias trečiasis asmuo MB „Mad home“ nepatenka.

20. Teismo posėdžių metu atsakovių atstovas prašė ieškinį atmesti; rėmėsi procesiniuose dokumentuose nurodytomis aplinkybėmis ir išdėstytais argumentais. Paaiškino, kad Konkursas organizuotas nurodytai 512,12 kv. m teritorijai ir nėra aišku, kokią dalį bendros Architektūrinėse sąlygose nurodytos teritorijos konkurso laimėtojas naudos ir ar iš viso naudos. Architektūrinėse sąlygose nurodyti sprendinių pasiūlymai, jos nėra privalomos konkurso laimėtojui. Architektūrinėse sąlygose pavaizduota teritorija nebuvo konkurso objektas. Konkurso laimėtojas, norėdamas naudoti didesnę nei 512,12 kv. m teritoriją, turės kreiptis dėl leidimų / sutikimų, tada ir bus sprendžiama dėl rinkliavos už papildomą plotą.

21. Teismo posėdžių metu trečiojo asmens Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos atstovė prašė ieškinį tenkinti. Nurodė, kad ginčijami Nuostatai ir sprendimai priimti iki 2024 m.

sausio 1 d., kai pagal buvusį teisinį reglamentavimą nebuvo galimybės vandens telkiniuose vykdyti komercinės veiklos. Dėl to NŽT negalėjo išduoti leidimų ar sutikimų komercinei veiklai valstybiniuose vandens telkiniuose. Be to, konkurso Nuostatuose negalėjo būti keičiamos funkcijos, kurioms naudoti patikėjimo teise buvo perduotas sklypas.

22. Teismo posėdžių metu trečiojo asmens VĮ Valstybinių miškų urėdijos atstovė prašė klausimą spręsti teismo nuožiūra, atsižvelgiant į procesiniuose dokumentuose nurodytas aplinkybes. Nurodė, kad ginčo miškų sklypuose nėra teisinio pagrindo suteikti leidimą ažūrinėms konstrukcijoms įrengti. Miško žemė turi būti naudojama pagal nustatytą paskirtį ir nešti viešą naudą, todėl buvo leista įrengti joje rekreacinius objektus, tačiau neduotas sutikimas naudoti miško žemės sklypo / užimti miško žemę. Atramos dėl vandens traukimo sistemos statyti miško žemėje negalima, nes miško žemėje galimas įrengimas objektų, susijusių su lankymusi miške, o vandenlenčių sportas nėra miško rekreacija. Be to, VĮ Valstybinių miškų urėdijos susitarimai dėl rekreacinių objektų įrengimo gali būti pasirašomi tik su viešosiomis institucijomis, su jokiomis privačiomis bendrovėmis tokių susitarimų urėdija neturi pasirašiusi ir nepasirašo.

23. Teismo posėdžių metu trečiojo asmens MB „Mad home“ atstovas prašė ieškinį atmesti; rėmėsi procesiniuose dokumentuose nurodytomis aplinkybėmis ir išdėstytais argumentais. Argumentavo, kad prokuroro ieškinys pateiktas ne ginant ne viešąjį, o privatų asociacijos „Balžio bendrija“ interesą. Viešą interesą suformavo ir įgyvendino savivaldybė, specialiajame plane numatydama, kaip turi būti vystoma teritorija. Konkursas atitiko šią savivaldybės nustatytą paskirtį. Konkursas organizuotas tam, kad būtų aišku, kas gali vykdyti veiklą šiam sezonui. Taip pat buvo žinomi teisės aktų pakeitimai, pagal kuriuose savivaldybė, kaip patikėtinė, galės spręsti dėl teritorijos panaudojimo paskirties bei būdų. Konkurse planuota veikla atitiko žemės sklypo paskirtį ir nepažeidė bendrųjų interesų. Vandenlenčių sportas gali būti vykdomas vandens telkinyje, kuriuo gali naudotis visi. Klausimas yra tik tas, kokios priemonės, kuriomis galima naudotis pramogaujant vandenyje, tačiau pačiu vandens telkiniu gali naudotis visi ir naudojantis ežeru rinkliava nemokama. Trečiasis asmuo MB „Mad home“, laimėjusi Konkursą, ketino teikti vandenlenčių parko veiklos paslaugas – dalis pramogų vyks vandenyje, dalis krante – 512 kv. m teritorijoje. Ežero vanduo – vieša erdvė, plaukioti gali visi ir bet kas, o trečiojo asmens ketinta teikti paslauga neriboja kitų asmenų galimybių naudotis ežeru. Kaip Konkurso laimėtoja MB „Mad home“ įgijo teisę organizuoti vandenlenčių veiklą nurodytoje 512,12 kv. m teritorijoje, kaip žemės sklypo prie ežero naudotoja. Architektūrinėse sąlygose buvo nustatytas bendras estetiškas vaizdas, tai, kaip savivaldybė pageidauja, kad atrodytų konkretūs techniniai sprendimai, t. y. klausimai, kurie derinami kreipiantis dėl sutikimo, tačiau schemoje pavaizduoti sprendiniai nėra imperatyvūs.

Teismas

konstatuoja:

Ieškinys tenkintinas.

24. Nagrinėjamu atveju ieškovas Vilniaus apygardos prokuratūros prokuroras, ginantis viešąjį interesą, ieškiniu prašo panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės potvarkį, viešojo konkurso nuostatus ir įsakymą dėl konkurso laimėtojo, argumentuodamas, kad Konkurso nuostatais pažeistos imperatyvios teisės aktų taisyklės, susijusios su valstybinės žemės naudojimu. Sprendžiant tokio pobūdžio ginčą, svarbu atsižvelgti į kelis tokioje situacijoje aktualaus teisinio reguliavimo ypatumus.

25. Pirma, valstybinės žemės naudojimo, valdymo bei disponavimo teisiniams santykiams yra taikomas specialusis teisinis reglamentavimas, kurį lemia ir su viešuoju interesu susijęs santykių objektas – valstybinė žemė. Šio teisinio reglamentavimo pobūdis yra imperatyvus; taip užtikrinama valstybinės žemės socialinė paskirtis – teikti visuomeninę naudą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-71-916/2021). Teisiniams santykiams dėl valstybinės žemės būdingas teisinis apibrėžtumas, jų reguliavimas yra imperatyvus, todėl sandoriai dėl valstybės turto turi būti sudaromi tik teisės aktų, reglamentuojančių disponavimą valstybės ir (ar) savivaldybių turto, nustatytais atvejais ir būdais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-436/2014; 2018 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-447-916/2018). Taigi, subjektai, priimanys su valstybine žeme susijusius sprendimus, turi galimybę veikti tik teisės aktų apibrėžtose ribose ir pagal įtvirtintas taisykles. Iš to išplaukia ir tai, kad sprendimai, priimami dėl valstybinės žemės, turi būti aiškūs, skaidrūs ir neprieštaringi.

26. Antra, kasacinio teismo praktikoje laikomasi nuoseklios pozicijos, kad priimant sprendimus dėl valstybinės žemės valdymo, naudojimo ir disponavimo teisės įgyvendinimo, sudarant valstybinės žemės sandorius turi būti laikomasi Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnyje įtvirtintų valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 kovo 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-76-684/2018; 2020 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-114-403/2020). Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnyje įtvirtinti visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principai. Visuomeninės naudos principas reiškia, kad valstybės ir savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir disponuojamas juo rūpestingai, siekiant užtikrinti visuomenės interesų tenkinimą. Efektyvumo principas reiškia, kad sprendimais, susijusiais su valstybės ir savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei (Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-205-912/2022). Vienas iš instrumentų užtikrinti maksimalią naudą visuomenei – viešojo konkurso organizavimas, siekiant atrinkti subjektą, už tam tikrą konkurso objektą pasiūliusį maksimalią kainą. Tam, kad toks asmuo galėtų būti sėkmingai atrinktas, be pirmiau nurodytų visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principų, taikytini skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir sąžiningos konkurencijos principai (Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-205-912/2022). Dėl to konkurso organizatorius turi pareigą nustatyti tokias viešojo konkurso sąlygas, kurios užtikrintų sąžiningą subjektų konkurenciją ir maksimaliai skatintų suinteresuotus asmenis dalyvauti konkurse, taip užtikrinant didžiausią galimą kainą (naudą).

27. Trečia, kilus ginčui dėl tam tikrų subjektų priimtų sprendimų (ne)teisėtumo, teismas ginčo sprendimus vertina jų priėmimo metu buvusio teisinio reguliavimo kontekste. Teisminio nagrinėjimo dalykas yra ginčo subjektų veiksmai ar sprendimai pagal veiksmų atlikimo ar sprendimų priėmimo metu buvusią faktinę situaciją ir teisinį reglamentavimą. Atitinkamai, teismo galimybė sprendžiant tam tikrą ginčą atsižvelgti į ginčo nagrinėjimo proceso metu pasikeitusią faktinę situaciją ir / ar teisinį reglamentavimą yra ribota. Tam tikri faktinės situacijos ir / ar teisinio reguliavimo pasikeitimai sudaro prielaidas ginčo šalims spręsti dėl procesinių ginčo baigties galimybių, tačiau nepaneigia teismo pareigos įvertinti ginčo sprendimų teisėtumą jų priėmimo metu.

Byloje nustatytos faktinės aplinkybės

28. Nagrinėjamu atveju ginčas susijęs su teritorija, esančia prie Balžio ežero (ties Balžio g. 31, Vilnius), kurioje yra keli žemės sklypai:

28.1. 0,2912 ha ploto kitos paskirties žemės sklypas (kadastro Nr. (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – Žemės sklypas), kurio naudojimo būdas – rekreacinės teritorijos; nuosavybės teise priklausantis Lietuvos Respublikai, patikėjimo teise valdomas Vilniaus miesto savivaldybės. Šis Žemės sklypas Vilniaus miesto savivaldybei perduotas valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise Nacionalinės žemės tarnybos (toliau - NŽT) 2021 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 1P-110-(1.3 E.), 2021 m. gegužės 24 d. Valstybinės žemės sklypo, perduodamo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise Vilniaus miesto savivaldybei, perdavimo–priėmimo aktu Nr. 49MŽP-19-(14.49.113 E.). Akte nurodyta, kad Vilniaus miesto savivaldybė „priima patikėjimo teise perduotą 0,2912 ha žemės sklypą (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) kadastro Nr. (duomenys neskelbtini)), esantį Vilniuje, naudoti viešosios paskirties rekreacijai ir poilsiui (specialiuosius poreikius turintiems asmenims pritaikytai infrastruktūrai (takui, aikštelei, pandusui) įrengti), viešojo naudojimo poilsio paskirties objektams statyti (poilsio zonai įrengti)“.

28.2. 7,7182 ha ploto miškų ūkio žemės sklypas (kadastro Nr. (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), naudojimo būdas – rekreacinių miškų sklypai, nuosavybės teise priklausantis Lietuvos Respublikai, patikėjimo teise valdomas VĮ Valstybinių miškų urėdijos.

28.3. 519,5422 ha ploto miškų ūkio žemės sklypas (kadastro Nr. (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), naudojimo būdas – rekreacinių miškų sklypai, nuosavybės teise priklausantis Lietuvos Respublikai, patikėjimo teise valdomas VĮ Valstybinių miškų urėdijos.

28.4. Vandens telkinys – Balžio ežeras, kurio pakrantėje yra pirmiau nurodyti žemės sklypai. Ežeras atskiru žemės sklypu nėra suformuotas.

29. Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2023 m. vasario 13 d. raštu Nr. A51-/23(3.3.2.26E-MVA) „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo teritorijoje prie Balžio ežero, Vilniuje“ informavo VĮ Valstybinių miškų urėdiją (toliau – ir VMU), kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija nagrinėja galimybes organizuoti vandens pramogų parko paslaugų teikimo operatoriaus atrankos konkursą 7 963,51 kv. m ploto teritorijoje Balžio ežere ir šalia ežero – Vilniaus miesto savivaldybės patikėjimo teise valdomame valstybinės Žemės sklype, todėl rengia Architektūrines sąlygas, kurios bus konkurso nuostatų privalomasis priedas kaip įvairių nurodymų ir reikalavimų rinkinys, skirtas konkursą laimėjusiam asmeniui vadovautis įrengiant, eksploatuojant ir išardant vandens pramogų paslaugoms teikti reikalingus įrenginius ir (arba) daiktus. Kadangi pagal rengiamas Architektūrines sąlygas teritorijos dvi dalys Balžio ežero krante apima nedidelius fragmentus miškų ūkio paskirties valstybinės žemės sklypų, kuriuos patikėjimo teise valdo VMU, Vilniaus miesto savivaldybė prašė leisti laikinai pasinaudoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų, kadastro Nr. (duomenys neskelbtini) ir Nr. (duomenys neskelbtini), dalimis, kurios pažymėtos Architektūrinių sąlygų teritorijos schemoje ir būtų naudojamos lengvų ažūrinių konstrukcijų atramoms su lynų traukimo sistema pastatyti.

30. VĮ Valstybinių miškų urėdija 2023 m. kovo 24 d. rašte Nr. 77-S-3725 nurodė, kad neturi teisinio pagrindo suteikti prašomą leidimą pasinaudoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų dalimis, kurios būtų naudojamos atramoms su lynų traukimo sistema statyti, tačiau kaip alternatyvą pasiūlė apsvarstyti galimybę žemės sklype, kadastro Nr. (duomenys neskelbtini), įrengti poilsiavietę ar atokvėpio vietą, kuri būtų aktuali miško lankytojams.

31. Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2023 m. gegužės 8 d. raštu Nr. A51-78628/23(3.3.18.1E-AD24) „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo teritorijoje prie Balžio ežero, Vilniuje“ pakartotinai prašė įvertinti konkurso galimybes, parengtas Architektūrines sąlygas ir joms pritarti.

32. VĮ Valstybinių miškų urėdija 2023 m. birželio 13 d. raštu Nr. 77-S-8409 informavo Vilniaus miesto savivaldybę, kad VMU pozicija, išdėstyta 2023 m. kovo 24 d. rašte Nr. 77-S-3725 „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo teritorijoje prie Balžio ežero, Vilniuje“, nepasikeitė, VMU neturi teisinio pagrindo suteikti prašomo leidimo, teikė siūlymą pasirinkti kitą sprendimą – įrengti atramas Balžio ežero akvatorijoje.

33. Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2023 m. rugpjūčio 3 d. rašte Nr. 3.3.16.5E-AD24 „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo teritorijoje prie Balžio ežero, Vilniuje“ nurodė, kad VMU patikėjimo teise valdomuose miško žemės sklypų dalyse, nurodytose pateiktoje Architektūrinių sąlygų teritorijos schemoje, nebūtų statomi statiniai ar įrenginiai, kurių eksploatavimui būtų reikalinga naudotis žemės sklypų dalimis. Teritorijoje, kurioje planuojamas vandens pramogų parkas, galioja Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. 1-2285 „Dėl Vilniaus miesto vandens telkinių slėnių apsaugos ir pritaikymo rekreacijai specialiojo plano tvirtinimo“ patvirtinto Vilniaus miesto vandens telkinių slėnių apsaugos ir pritaikymo rekreacijai specialiojo plano sprendiniai. Pagal šio specialiojo plano sprendinius Balžio ežeras ir jo pakrantės patenka į labai aukšto rekreacinio potencialo teritoriją N3, kurioje vyrauja labai aukštas rekreacinis potencialas R4, ir kurioje, atsižvelgiant į įvertintą teritorijos rekreacinį potencialą bei realias rekreacinio panaudojimo perspektyvas bei galimybes, viena iš galimų rekreacijos vystymo krypčių – plaukiojimas valtimis ar vandens slidėmis, buriavimas, maudymasis atviruose vandens telkiniuose, pramogos vandenlenčių parkuose, žaidimai sporto aikštelėse, slidinėjimas, čiuožimas ir kitos žiemos sporto rūšys. Kas reiškia, kad veikla, susijusi su vandens pramogomis, yra skatinama.

34. VĮ Valstybinių miškų urėdija, įvertinusi Vilniaus miesto savivaldybės rašte išdėstytus argumentus, 2023 m. rugpjūčio 13 d. rašte Nr. 77-S-12634 nurodė, kad neprieštarauja, jog žemės sklypų (kadastro Nr. (duomenys neskelbtini) ir Nr. (duomenys neskelbtini)) dalyse būtų įrengti rekreaciniai objektai/įrenginiai (toliau — RO), pažymėdama, jog prieš pradedant įrengimo darbus, Vilniaus miesto savivaldybės administracija ir VMU Nemenčinės regioninis padalinys turės pasirašyti susitarimą dėl įrengtų RO priežiūros. Prie rašto pridedamas Susitarimo projektas, kuriame nurodyta, kad šalys susitarimą pasirašo „atsižvelgdamos į abipusį ketinimą teikti viešąsias paslaugas VMU patikėjimo teise valdomų valstybinių miškų saugomų teritorijų lankytojams ir tenkinti viešuosius interesus, įgyvendinti rekreacinio tvarkymo priemones valstybiniuose miškuose, formuoti ir saugoti rekreacinę miško aplinką bei saugomų teritorijų infrastruktūrą“, o Susitarimo 2.1.1 punkte šalys susitaria, kad įstaiga (šiuo atveju – Vilniaus miesto savivaldybės administracija) rengia projektą objektui statyti / įrengti, derina jį su VMU.

35. Vilniaus miesto savivaldybės meras 2023 m. rugsėjo 13 d. potvarkio Nr. 955-895/23 „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“ (toliau — Potvarkis) 1 punktu patvirtino Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatus (toliau — Konkurso nuostatai, Nuostatai), bei 2 punktu įpareigojo Lauko kavinių konkursų vykdymo komisiją, sudarytą Vilniaus miesto savivaldybės mero 2023 m. birželio 1 d. potvarkiu Nr. 955-242/23 „Dėl Lauko kavinių konkursų vykdymo komisijos sudarymo ir Lauko kavinių konkursų vykdymo komisijos darbo reglamento tvirtinimo“, vykdyti vandens pramogą paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkursą vadovaujantis Potvarkio 1 punktu patvirtintais nuostatais; Potvarkio 3 punktu įgaliojo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Licencijavimo ir leidimų skyriaus vedėją pasirašyti su

VĮ Valstybinių miškų urėdijos Nemenčinės regioniniu padaliniu susitarimą dėl rekreacinių objektų priežiūros.

36. Vilniaus miesto savivaldybės administracija, vadovaudamasi patvirtintais Konkurso nuostatais, 2023 m. rugsėjo 20 d. savivaldybės interneto svetainėje ir 2023 m. rugsėjo 23 d. dienraštyje „Lietuvos rytas“ paskelbė Konkursą vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriui atrinkti. Konkursui buvo pateiktas vienas konkursinis pasiūlymas, kurį pateikė trečiasis asmuo MB „Mad home“.

37. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 30-2558/23 „Dėl Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso laimėtojo patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas) MB „Mad home“ patvirtinta vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso laimėtoja.

38. Ieškovas Vilniaus apygardos prokuratūros prokuroras, ginantis viešąjį interesą, 2023 m. lapkričio 21 d. kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovėms Vilniaus miesto savivaldybei ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijai dėl Potvarkio, Konkurso nuostatų ir Įsakymo panaikinimo. Ieškinyje ieškovas argumentuoja, kad NŽT nėra suteikusi teisės nei Vilniaus miesto savivaldybei, nei MB „Mad home“ naudotis, valdyti ar disponuoti laisva valstybine žeme (ežeru). VĮ Valstybinių miškų urėdija taip pat nesuteikė teisės nei Vilniaus miesto savivaldybei, nei MB „Mad home“ naudotis miško žemės sklypų dalimis. Ieškinyje keliama klausimai dėl Konkurso nuostatų prieštaravimo imperatyvioms teisės nuostatoms ta apimtimi, kad atsakovė negalėjo organizuoti viešojo konkurso teikti vandens pramogų paslaugas teritorijoje, kurios nevaldo nuosavybės ar patikėjimo teise; dėl to, kad organizuojant Konkursą Žemės sklypas perduotas vykdyti veiklai, neatitinkančiai jo paskirties, nurodytos ji perduodant atsakovei patikėjimo teise; dėl netinkamo vietinės rinkliavos apskaičiavimo, kai rinkliava skaičiuota nuo mažesnio ploto nei realiai perduota naudotis Konkurso laimėtoji.

39. Atsakovės ir trečiasis asmuo Konkurso laimėtoja MB „Mad home“, ginčydami ieškinio argumentus, argumentuoja, kad prokuroras negina viešojo intereso; kad Konkursas organizuotas dėl 512,12 kv. m ploto Žemės sklype, kurį Vilniaus miesto savivaldybė valdo patikėjimo teise; taip pat, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. pasikeitus teisiniam reglamentavimui ežero patikėtine tapo Vilniaus miesto savivaldybė ir galės priimti sprendimus / sutikimus dėl jo panaudojimo.

40. Įvertinus procesinių dokumentų turinį, šalių atstovų teiktus paaiškinimus teismo posėdžių metu, matyti, kad esminis ginčas byloje – dėl Konkurso apimties aiškinimo: ar Konkursas organizuotas dėl Vilniaus miesto savivaldybės patikėjimo teise valdomame Žemės sklype esančios 512,12 kv. m ploto teritorijos, ar dėl visos Architektūrinėse sąlygose aptartos ir apibrėžtos teritorijos, ir, jei būtų nustatytas antrasis variantas – ar Konkursas galėjo teisėtai apimti tokią teritoriją. Iš šio esminio klausimo kyla tiek ieškovo ieškinį grindžiantys argumentai, tiek atsakovių atsikirtimai į juos: jei būtų nustatyta, kad Konkurso apimtis – 512,12 kv. m, kaip kad teigia atsakovės, ieškovo keliama klausimai nebūtų aktualūs, ir priešingai, jei būtų nustatyta, kad Konkursas iš tiesų apėmė visą Architektūrinėse sąlygose apibrėžtą teritoriją, ieškovo nurodomi argumentai galėtų patvirtinti Konkurso nuostatų prieštaravimą imperatyviems teisės aktų reikalavimams, susijusiems su valstybinės žemės disponavimu.

Dėl Konkurso apimties

41. Byloje iškilus ginčui dėl faktinės aplinkybės – kokia teritorija įgytų teisę naudotis Konkursą laimėjęs vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatorius, analizuotina Konkurso

apimtį, sąlygas ir jo laimėtojų suteikiamas teises bei nustatomas pareigas apibrėžiančių dokumentų visuma – Vilniaus miesto savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 13 d. potvarkiu „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“ Nr. 955-895/23 patvirtinti Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatai (toliau – Nuostatai) ir jų priedai: Priedas Nr. 1 – pagal Nuostatų 35 punktą, neatsiejama Nuostatų dalimi įvardijamos Architektūrinės specialiosios sąlygos ir estetiniai reikalavimai vandens pramogų paslaugų teikimui prie Balžio ežero, Vilniuje (toliau – Architektūrinės sąlygos); Priedas Nr. 2 – Konkurso dalyvio paraiškos forma (toliau – Paraiška); Priedas Nr. 3 – Vandens pramogų paslaugų teikimo sutartis (toliau – Sutartis).

42. Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatuose įtvirtinta, kad:

42.1. Nuostatai „nustato vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso organizavimo ir vykdymo tvarką bei sąlygas, kurios konkurso metu ir jam įvykus (pasirašant su konkurso laimėtoju sutartį, įforminant dokumentus leidimui išduoti) negali būti koreguojamos ir keičiamos.“ (Nuostatų 1 punktas).

42.2. „Konkurso tikslas – konkurso būdu atrinkti vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatorių (toliau – konkurso laimėtojas) 5 metams su galimybe pratęsti sutarties galiojimo terminą iki 5 metų (gavus valstybinės žemės patikėtinio sutikimą, jeigu toks būtinas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus), jeigu sutartis buvo vykdyta sąžiningai ir be pažeidimų.“ „Konkurso laimėtoju vandens pramogų paslaugų teikimui prie Balžio ežero kiekvienais metais bus išduotas Leidimas prekiauti (teikti paslaugas) iš (nuo) laikinojo įrenginio (toliau – Leidimas) paslaugoms teikti pirmą kartą per kalendorinius metus ne trumpesniam kaip 3 mėnesių veiklos terminui. Pratęsiant veiklą tais pačiais metais, leidimai išduodami ne mažiau kaip vienam mėnesiui.“ (Nuostatų 5 punktas).

42.3. „Konkurso laimėtojas nuo sutarties pasirašymo dienos įgyja teisę teikti vandens pramogų paslaugas prie Balžio ežero 5 metus su galimybe veiklos terminą pratęsti iki 5 metų (gavęs valstybinės žemės patikėtinio sutikimą, jeigu toks būtinas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus), kiekvienais metais pateikęs prašymą naujam leidimui gauti ir minėtą leidimą gavęs.“ (Nuostatų 6 punktas).

42.4. „Vandens pramogų įrenginiai ir paslaugų teikimui naudojama infrastruktūra turi būti įrengti pagal Architektūrines specialiąsias sąlygas ir estetiškus reikalavimus vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero, Vilniuje (toliau – Architektūrinės specialiosios sąlygos) (1 priedas) ne vėliau kaip per vienus metus nuo sutarties su konkurso laimėtoju pasirašymo dienos.“ (Nuostatų 7 punktas).

42.5. „Paslaugas teikiantis konkurso laimėtojas privalo laikytis Savivaldybės administracijos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos Nemenčinės regioninio padalinio pasirašyto susitarimo dėl įrengtų rekreacinių objektų priežiūros reikalavimų, kuris yra Architektūrinių specialiųjų sąlygų neatsiejama dalis“ (Nuostatų 8 punktas).

42.6. Konkursinį pasiūlymą turi sudaryti šie dokumentai, be kitų: įsipareigojimas laimėjus konkursą pasirašyti vandens pramogų paslaugų teikimo sutartį (3 priedas) (Nuostatų 17.1.3 punktas); įsipareigojimas laimėjus konkursą įrengti vandens pramogų įrenginius ir paslaugoms teikti būtiną infrastruktūrą Architektūrinėse specialiosiose sąlygose nurodytoje vietoje per konkurse numatytą terminą ir juose (taip pat naudojamą teritoriją) prižiūrėti bei atnaujinti ne rečiau nei vieną kartą per

metus“ (Nuostatų 17.1.4 punktas); įsipareigojimas laikytis savivaldybės administracijos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos Nemenčinės regioninio padalinio pasirašyto Susitarimo dėl įrengtų rekreacinių objektų priežiūros reikalavimų, kuris yra Architektūrinių specialiųjų sąlygų neatsiejama dalis (Nuostatų 17.1.5 punktas). Pagal Nuostatų 18 punktą, „neįvykdžius ar netinkamai įvykdžius nors vieną iš Nuostatų 14-17 punktuose nustatytų reikalavimų, paraiška nėra nagrinėjama“.

42.7. „Architektūrinės specialiosios sąlygos yra neatsiejama Nuostatų dalis ir gali būti naudojamos kaip projektas išduodant leidimą.“ (Nuostatų 35 punktas).

43. Architektūrinėse specialiosiose sąlygose ir estetiniuose reikalavimuose vandens pramogų paslaugų teikimui prie Balžio ežero, Vilniuje (adresas: teritorija prie Balžio ežero (ties Balžio g. 31) įtvirtinta, kad:

43.1. „Šios Architektūrinės specialiosios sąlygos yra architektūrinių ir estetinių reikalavimų rinkinys, skirtas vadovautis įrengiant, eksploatuojant ir išardant vandens pramogų įrenginius ir paslaugų teikimui naudojamą infrastruktūrą šių Architektūrinių specialiųjų sąlygų 1 punkte nurodytu adresu esančioje vandens pramogų teritorijoje, kuri pažymėta šių Architektūrinių specialiųjų sąlygų dokumente „Teritorijos schema-planas M 1:1500“ (4 punktas).

43.2. „Vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotas – 512,12 kv. m (žiūrėti šių Architektūrinių specialiųjų sąlygų dokumentą „Teritorijos schema-planas M 1:1500““ (5 punktas).

43.3. Architektūrinių sąlygų 6 punkte aprašytas „Vandens pramogų teritorijos išsidėstymas, zonavimas paslaugų teikimo vieta“, nustatant, kad: vandens pramogų teritorija išsidėsčiusi 19,97 ha ploto Balžio ežero pakrantėje ir dalyje ežero (vandenyje), joje numatyta vandens pramogų paslaugų teikimo vieta bei zonos vandens pramogų įrenginiams ir būtinai infrastruktūrai išdėstyti (6.1 punktas):

– 6737,41 kv. m ploto vandens pramogų teritorijos zona yra stovinčio vandens telkinyje (Balžio ežere), laisvoje valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai (teritorijos I zona);

– 512,12 kv. m vandens pramogų paslaugų teikimo vieta (plotas) yra vandens pramogų teritorijos šiaurėje esančiame valstybiniame sklype, kurį patikėjimo teise valdo NŽT, yra sudaryta šio sklypo panaudos sutartis su Vilniaus miesto savivaldybe, sklypas naudojamas rekreacijai, jame įteisintas Balžio ežero I paplūdimys (teritorijos II zona);

– 81,10 kv. m ploto vandens pramogų teritorijos zona šiaurėje yra valstybiniame rekreacinių miškų sklype (teritorijos III zona), kurį valstybinės žemės patikėjimo teise valdo VĮ Valstybinių miškų urėdija;

– 632,88 kv. m ploto vandens pramogų teritorijos zona pietvakariuose yra valstybiniame rekreacinių miškų sklype (teritorijos IV zona), kurį valstybinės žemės patikėjimo teise valdo VĮ Valstybinių miškų urėdija.

43.4. Architektūrinių sąlygų 8 punkte nustatyti „Architektūrinės sąlygos ir reikalavimai įrangai, teritorijos naudojimui ir tvarkymui“, įtvirtinant reikalavimus visoms teritorijos zonoms, 8.2 punkte – reikalavimus vandens pramogų teritorijos naudojimui ir tvarkymui.

43.5. „Vandens pramogų paslaugų teritorijos naudojimo terminai ir kitos sąlygos išdėstytos Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatuose“ (9 punktas).

43.6. „Šios Architektūrinės specialiosios sąlygos yra neatsiejama Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų dalis ir gali būti naudojamos kaip projektas išduodant leidimą.“ (10 punktas).

43.7. „Visos numatytos priemonės ir sprendiniai realizuojami tik nustatyta tvarka gavus leidimą“ (11 punktas).

44. Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų priede Nr. 2 – „Paraiška“, nustatyta, kad asmuo, pageidaujantis dalyvauti vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurse, įsipareigoja laimėjęs konkursą: 1) pasirašyti vandens pramogų paslaugų teikimo sutartį ir vykdyti visus sutartyje prisiimtus įsipareigojimus; 2) „įrengti vandens pramogų įrenginius ir paslaugos teikti būtiną infrastruktūrą vadovaudamasis patvirtintomis Architektūrinėmis specialiosiomis sąlygomis ir estiniai reikalavimais ; 3) laikytis savivaldybės administracijos ir Valstybinių miškų urėdijos pasirašyto susitarimo dėl įrengtų rekreacinių objektų priežiūros reikalavimų, kuris yra Architektūrinių sąlygų neatsiejama dalis.

45. Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų priede Nr. 3 – „Vandens pramogų paslaugų teikimo sutartis“ nustatyta, kad:

45.1. „Konkurso laimėtojas įsipareigoja užtikrinti, kad vandens pramogų paslaugų teikimas prie Balžio ežero bus vykdomas turint atitinkamus galiojančius leidimus, sertifikatus, licencijas, akredituotos įstaigos išvadas ir pan., išduotus ar patvirtintus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos teisės aktai numato privalomą tokių dokumentų turėjimą“ (Sutarties 3 punktas);

45.2. Konkurso laimėtojas įsipareigoja, be kitų: „vadovaudamasis konkurso nuostatais, šia sutartimi ir turimo leidimo prekiauti (teikti paslaugas) iš (nuo) laikinojo įrenginio sąlygomis teikti vandens pramogų paslaugas prie Balžio ežero“ (Sutarties 8.1 punktas); „vadovaudamasis konkurso nuostatais įrengti vandens pramogų įrenginius ir paslaugoms teikti būtiną infrastruktūrą“ (Sutarties 8.2 punktas); laikytis savivaldybės administracijos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos Nemenčinės regioninio padalinio pasirašyto susitarimo įrengtų rekreacinių objektų priežiūros reikalavimų, kuris yra Architektūrinių specialiųjų sąlygų neatsiejama dalis (Sutarties 8.15 punktas);

45.3. Pagal Sutarties 12 punktą, savivaldybės administracija turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį, jeigu (be kitų): konkurso laimėtojas teikia vandens pramogų paslaugas ne pagal Nuostatų ir sutarties sąlygas (Sutarties 12.3 punktas); konkurso laimėtojas Nuostatuose, sutartyje ar savivaldybės administracijos nustatytais terminais negauna paslaugų teikimui, paslaugų teikimo įrenginiams ar infrastruktūrai įrengti būtinų leidimų (Sutarties 12.5 punktas); nesilaiko savivaldybės administracijos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos Nemenčinės regioninio padalinio pasirašyto susitarimo dėl įrengtų rekreacinių objektų priežiūros reikalavimų, kuris yra Architektūrinių specialiųjų sąlygų neatsiejama dalis (Sutarties 12.7 punktas).

45.4. Pagal Sutarties 15 punktą, Architektūrinės sąlygos yra neatsiejama šios sutarties dalis ir gali būti naudojamos kaip projektas išduodant leidimą.

46. Atsakovės, remdamosi Architektūrinių sąlygų 5 punktu, argumentuoja, kad ginčo Konkurso objektu buvusios vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotas – 512,12 kv. m, t. y., atsakovių teigimu, Konkursas skelbtas ir apėmė tik šią teritoriją, kurią Vilniaus miesto savivaldybė valdė patikėjimo teise (šio sprendimo 28.1 punktas). Taip pat atsakovės paaiškina, kad Architektūrinės sąlygos ir jose nurodytos vandens pramogų teritorijos zonos buvo rekomendacinio pobūdžio nuostatos, nėra privalomos Konkurso laimėtoji ir nenustato jam su visa teritorija susijusių pareigų, ir, pagal Nuostatų 35 punktą, gali būti naudojamos kaip projektas išduodant leidimą.

47. Teismas, įvertinęs pirmiau aptartų dokumentų turinį ir jų nuostatų tarpusavio ryšius, neturi pagrindo sutikti su tokiais atsakovių teiginiais. Nors atsakovės teisingai nurodo, kad Architektūrinių sąlygų 5 punkte tiesiogiai įvardijama vandens pramogų paslaugų teikimo vieta ir jos plotas – 512,12 kv. m, tačiau atsakovių pateiktas aiškinimas, jog ginčo Konkursas ir buvo skelbtas bei apėmė tik šią teritoriją, grindžiamas pernelyg formaliu lingvistiniu vienos nuostatos aiškinimu ir neatitinka sisteminio Konkursą apibrėžusių dokumentų turinio aiškinimo.

48. Pirma, ginčo Konkurso objektą, apimtį, sąlygas ir jo laimėtoji suteikiamas teises bei nustatomas pareigas apibrėžia tarpusavyje susijusių dokumentų visuma – Vilniaus miesto savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 13 d. potvarkiu „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“ Nr. 955-895/23 patvirtinti Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatai ir jų priedai. Nuostatų 35 punkte tiesiogiai įtvirtinta, kad Architektūrinės sąlygos yra neatsiejama Nuostatų dalis; ši būtina sąsaja pakartota ir įtvirtinta taip pat Architektūrinių sąlygų 9, 10 punktuose, Paraiškoje ir Sutarties 15 punkte. Dokumentuose nėra nė vienos nuostatos, kuri pažymėtų, jog Architektūrinės sąlygos yra rekomendacinio pobūdžio dokumentas, nesaistantis Konkurso laimėtoji.

49. Antra, Nuostatų 7, 8, 17.1.4, 18 punktai, Architektūrinių sąlygų 4, 10 punktai, Paraiškos 2 punkte išdėstyta Konkurso dalyvio įsipareigojimas, Sutarties 8.2, 12.3, 15 punktai patvirtina, kad Architektūrinių sąlygų reikalavimai Konkurso laimėtoji yra privalomi ir jis įsipareigoja jų laikytis. Šios išvados nepaneigia atsakovių nurodoma Nuostatų 35 punkto formuluotė, kad Architektūrinės sąlygos „gali būti naudojamos kaip projektas išduodant leidimą“, nes galimybė šias sąlygas panaudoti kaip projektą nepaneigia Nuostatų 7 punkte įtvirtintos sąlygos, kad vandens pramogų įrenginiai ir paslaugų teikimui naudojama infrastruktūra turi būti įrengti pagal Architektūrines sąlygas, Paraiškos 2 punkte nustatyto įsipareigojimo įrengti vandens pramogų įrenginius ir paslaugoms teikti būtiną infrastruktūrą vadovaujantis patvirtintomis Architektūrinėmis sąlygomis ir kt. pirmiau aptartų nuostatų, kurių visuma leidžia pripažinti, kad Architektūrinėse sąlygose keliama reikalavimai paslaugos teikimui, įrangai ir kt. Konkurso laimėtoji yra privalomi, o pastarasis įsipareigoja jų laikytis. Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2023 m. vasario 13 d. rašte Nr. A51-/23(3.3.2.26E-MVA) tiesiogiai įvardino ir nurodė, kad, planuodama Konkursą, rengia Architektūrines sąlygas, kurios bus konkurso nuostatų privalomasis priedas kaip įvairių nurodymų ir reikalavimų rinkinys, skirtas konkursą laimėjusiam asmeniui vadovautis įrengiant, eksploatuojant ir išardant vandens pramogų paslaugoms teikti reikalingus įrenginius ir (arba) daiktus. Taigi, atsakovė pati Architektūrines sąlygas suvokė kaip privalomas ir nustatančias nurodymus bei reikalavimus Konkurso laimėtoji.

50. Trečia, Architektūrinių sąlygų turinys atskleidžia, kad yra išskiriamos skirtingo turinio sąvokos: „vandens pramogų paslaugų teikimo vieta“ ir „vandens pramogų teritorija“. Būtent šia perskyra iš esmės atsakovės ir grindžia savo poziciją, kad Konkursas buvo skelbiamas dėl „vandens pramogų paslaugų teikimo vietos“, kuri konkrečiai apibrėžta 512,12 kv. m teritorija, esančia Vilniaus miesto savivaldybei patikėjimo teise perduotame Žemės sklype. Teismas, įvertinęs Konkurso Nuostatų,

Architektūrinių sąlygų, Paraiškos ir Sutarties turinį, pripažįsta, kad tokia perskyra klaidinanti, atsižvelgiant į Architektūrinių sąlygų privalomąjį pobūdį nustato Konkurso laimėtojai pareigų teritorijose, kurios pagal Architektūrinių sąlygų 5 punktą Konkurso laimėtojai nėra perduodamos, bei lemianti teisiškai neapibrėžtą „vandens pramogų teritorijos“ statusą.

51. Nors atsakovės teigia, kad Konkurso laimėtojas įgytą teisę teikti vandens pramogų paslaugas nurodytoje vietoje (512,12 kv. m), tačiau Nuostatų, Architektūrinių sąlygų, Paraiškos ir Sutarties turinys apibrėžia Konkurso laimėtojo pareigas, apimančias visą „vandens pramogų teritoriją“, apibrėžtą Architektūrinių sąlygų 6.1 punkte (šio sprendimo 43.3 punktas), pažymėtą Schemoje teritorijos zonomis I, II, III, IV; Architektūrinių sąlygų 8 punkte detalieji išvardijami reikalavimai įrangai, teritorijos naudojimui ir tvarkymui, apimantys visas teritorijos zonas. Taigi, atsakovė, tokiu būdu sukonstruodama Konkurso Nuostatus ir jų priedus, iš esmės Konkurso laimėtojai nustatė pareigas, viršijančias, atsakovės teigimu, perduotą naudoti paslaugų teikimo vietos teritoriją (512,12 kv. m teritorijos II zoną). Be to, lingvistinė Nuostatų analizė leidžia suprasti, kad Konkurso laimėtojas galės naudotis „vandens pramogų teritorija“ pagal Architektūrinėse sąlygose nustatytus reikalavimus. Taigi, tokiomis taisyklėmis iš esmės atsakovė nustatė tam tikras naudojimosi sąlygas dėl teritorijos I, III, IV zonų („vandens pramogų teritorijų“), kurių, kaip pagrįstai nurodė ieškovas, Vilniaus miesto savivaldybė nevaldė nuosavybės ar patikėjimo teise. Konkurso sąlygomis laimėtojai pareigos nustatytos plačiau, nei suteikta teisių pagal atsakovių paaiškinimus, o įpareigojimai nustatyti teritorijos dalyse, kurios, atsakovių teigimu, neperduotos. Šis prieštaravimas, atsižvelgiant į lingvistinę ir sisteminę Nuostatų, Architektūrinių sąlygų, Paraiškos bei Sutarties tekstų analizę, leidžia konstatuoti, kad ieškovas pagrįstai ieškinyje nurodė, jog faktiškai pagal Nuostatus ir jų priedus visa 7 963,51 kv. m teritorija suvokiama kaip Konkurso laimėtojo naudotina teritorija. Pastebėtina, kad Architektūrinėse sąlygose esančioje Schemoje tiesiogiai įvardijama, kad planuojamos naudoti valstybinės žemės plotas – 7 963,51 kv. m.

52. Šios išvados nepaneigia atsakovių ne kartą akcentuota aplinkybė, kad pagal Nuostatų ir jų priedų sąlygas, Konkurso laimėtojas turės gauti reikalingus leidimus: valstybinės žemės patikėtinio sutikimą, jeigu toks būtinas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus (Nuostatų 5, 6 punktas); privalės laikytis Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir VI Valstybinių miškų urėdijos pasirašyto susitarimo dėl įrengtų rekreacinių objektų priežiūros reikalavimų (Nuostatų 8 punktas); kad pagal Architektūrinių sąlygų 11 punktą visos numatytos priemonės ir sprendiniai realizuojami tik nustatyta tvarka gavus leidimą; o pagal Vandens pramogų paslaugų teikimo sutarties 3 punktą Konkurso laimėtojas įsipareigoja užtikrinti, kad vandens pramogų paslaugų teikimas prie Balžio ežero bus vykdomas turint atitinkamus galiojančius leidimus, sertifikatus, licencijas, akredituotos įstaigos išvadas ir pan., išduotus ar patvirtintus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos teisės aktai numato privalomą tokių dokumentų turėjimą. Nėra nuginčyti ieškovo teiginiai, kad pagal Nuostatų tvirtinimo metu galiojusį teisinį reglamentavimą, tokie leidimai negalėjo būti gaunami, ypač privačiam juridiniam asmeniui.

53. Byloje nėra ginčo dėl to, kad pagal Nuostatų tvirtinimo metu galiojusį teisinį reglamentavimą, nebuvo nustatyta sutikimų / leidimų, kai asmenys pageidauja vykdyti veiklą valstybei nuosavybės teise priklausančiuose vandens telkiniuose, išdavimo tvarka ir atvejai; nepaneigta NŽT išdėstyta pozicija, jog valstybinio vandens telkinio suteikimas komercinės veiklos vykdymui pagal galiojusias teisės aktus nebuvo galimas, o, teisės aktuose nesant reglamentuotam sutikimų, kai asmenys pageidauja vykdyti veiklą valstybei nuosavybės teise priklausančiuose vandens telkiniuose, išdavimui, kai asmenims būtų galima suteikti teisę laikinai naudotis valstybei priklausančio vandens telkinio dalimi, nesant patvirtintos tokio naudojimo tvarkos bei sąlygų, NŽT sutikimų vykdyti komercinę veiklą valstybiniuose vandens telkiniuose negalėjo išduoti. Šią išvadą patvirtina ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimas, priimtas

civilinėje byloje Nr. 2-17264-937/2019, bei Vilniaus apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 24 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2A-899-794/2020, kuriuose buvo spęstas klausimas dėl NŽT teisės išduoti nurodyto pobūdžio sutikimus nebuvimo. Šio sprendimo 29–34 punktuose aptartas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos susirašinėjimas taip pat atskleidžia nesant teisinio pagrindo miškų patikėtiniui sudaryti susitarimus / išduoti leidimus dėl miško žemės perdavimo Konkurso laimėtojai; institucijų aptarta galimybė tarpusavyje pasirašyti Susitarimą dėl rekreacinių objektų priežiūros, tačiau Konkurso sąlygose šio Susitarimo įpareigojamas laikytis Konkurso laimėtojas, nors Konkurso dokumentuose neatskleidžiamas konkretus tokio galimo susitarimo turinys bei sąlygos, pateikiant tik bendro pobūdžio Susitarimo šabloną. Taigi, Nuostatuose ir jų prieduose Konkurso laimėtojai nustatyti neįgyvendinami reikalavimai, neapibrėžto turinio įsipareigojimai, neatitinkantys tuo metu galiojusio teisinio reglamentavimo turinio.

54. Ketvirta, išvadą, kad iš tiesų vandens pramogų paslaugų teikimo operatoriaus atrankos konkursu buvo siekiama konkurso laimėtojai perduoti naudoti visą 7 963,51 kv. m teritoriją, t. y. tiek įvardijamą „vandens pramogų paslaugų teikimo vietą“, tiek „vandens pramogų teritoriją“, patvirtina ne tik įtvirtinti Konkurso laimėtojo įsipareigojimai įrengiant, eksploatuojant bei prižiūrint visą nurodytą teritoriją, aptartą Architektūrinėse sąlygose ir identifikuotą konkrečiai nurodytomis teritorijos zonomis, tačiau ir atsakovių elgesys. Šio sprendimo 29–34 punktuose aptartas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos susirašinėjimas atspindi atsakovės dėtą pastangą gauti reikiamus leidimus / sutikimus vandens pramogų parkui pagal Architektūrines sąlygas įrengti. Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2023 m. vasario 13 d. rašte Nr. A51-/23(3.3.2.26E-MVA) tiesiogiai įvardino ir nurodė, kad nagrinėja galimybes organizuoti vandens pramogų parko paslaugų teikimo operatoriaus atrankos konkursą 7 963,51 kv. m ploto teritorijoje Balžio ežere ir šalia ežero.

55. Penkta, nurodytą išvadą patvirtina ir pačios vandens pramogos paslaugos, siejamos su vandenlenčių parku, pobūdis. Pagal Nuostatų 5 punktą, Konkurso tikslas buvo atrinkti vandens pramogų paslaugų teikimo operatorius; pagal Nuostatų 6 punktą, pasirašęs Sutartį Konkurso laimėtojas įgyja teisę teikti vandens pramogų paslaugas ir įsipareigoja šių paslaugų teikimui naudojamą infrastruktūrą įrengti pagal Architektūrines sąlygas. Tiek iš Architektūrinių sąlygų, tiek iš pačios vandenlenčių parko techninės specifikos akivaizdu, kad nurodytą vandens pramogų paslaugų iš esmės neįmanoma teikti ne vandenyje, kuriame įrengiamos trasos, tempimo lynai ir kt. Todėl tokia veikla iš esmės negalėtų būti vykdoma apsiribojant atsakovių nurodyta 512,12 kv. m teritorija ir, atitinkamai, nėra įmanoma be Architektūrinėse sąlygose apibrėžtų „vandens pramogų teritorijų“. Taip pat atmetini kaip faktinės situacijos neatitinkantys trečiojo asmens MB „Mad home“ argumentai, kad tokia paslauga savo esme gali būti prilyginta tam tikro inventorius nuomai asmenims, kurie turi teisę nemokamai naudotis valstybiniu ežeru (pvz., valčių nuomai). Atsižvelgiant į Architektūrines sąlygas, taip pat į ieškovo pateiktus duomenis apie vandenlenčių parkams įrengti naudojamą įrangą, matyti, jog tokio pobūdžio veikla vykdoma įrengiant plūdurių, lynų ir pan. įrangos sistemą, apribojančią vandens plotą ir sudarančią kliūtis kitiems asmenims tuo vandens plotu naudotis. Kitaip tariant, vandenlenčių parko įrengimas prilygsta tam tikro apibrėžto ir atriboto vandens ploto suteikimą naudotis vienam šią veiklą organizuojančiam subjektui organizuojant vandens pramogų paslaugas ir jo organizuojamas pramogas perkantiems klientams. Šis teritorijos atribojimas yra pastovus ir fiksuotas, ką patvirtina ir Architektūrinės sąlygos. Dėl to situacija nėra tolygi, pvz., valčių nuomai, o trečiojo asmens teiginiai, jog už tokio pobūdžio vandens ploto naudojimą neturėtų būti mokamos rinkliavos dar kartą patvirtina Nuostatų ir jų priedų neapibrėžtumą ir sukuriama prielaidas naujiems ginčams kilti: trečiajam asmeniui, laimėjusiam Konkursą, teigiant, jog jis, vykdydamas tokią veiklą, neturėtų mokėti už valstybinio vandens ploto naudojimą, atsakovių pozicija šiuo klausimu nenuosekli – Vilniaus miesto savivaldybės

administracija 2023 m. lapkričio 22 d. rašte Nr. A51-184191/23(3.3.2.5E-PAS) nurodė, kad mokėtinas vietinės rinkliavos dydis už 1 kv. m mėnesiui dauginamas iš Architektūrinėse sąlygose nurodyto vandens pramogų paslaugų teikimo vietos ploto (512,12 kv. m) ir po 2024 m. sausio 1 d. nebus pakeistas ir perskaičiuotas, tuo tarpu 2024 m. kovo 6 d. rašytiniuose paaiškinimuose (DOK-8700) atsakovės nurodė, kad, vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2014 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. 1-1657 patvirtintais Vietinės rinkliavos už leidimo prekiauti ar teikti paslaugas viešosiose vietose išdavimą nuostatais, nuo 2024 m. sausio 1 d. pasikeitus teisiniam reglamentavimui būtų sprendžiama ir dėl leidimo teikti vandens pramogų paslaugas Balžio ežere išdavimo, vietinės rinkliavos paskaičiavimo. Manytina, kad tokia prieštara kyla iš ydingai suformuluotų Konkurso nuostatų, kuriose, Konkurso objektu įvardijant 512,12 kv. m teritoriją, iš tiesų aptariama kaip naudotina 7 963,51 kv. m teritorija.

56. Apibendrinant nurodytą, pripažintini pagrįstais ieškovo teiginiai, kad Konkurso laimėtoji Nuostatais ir jų priedais perduodama kaip naudotina teritorija apėmė ne tik Vilniaus miesto savivaldybei patikėjimo teise perduotą Žemės sklypą, tačiau taip pat ir ežero vandens teritoriją bei miško sklypų dalis, kurių pagal galiojusį teisinį reglamentavimą Vilniaus miesto savivaldybė, nebūdama jų valdytoja nuosavybės, patikėjimo ar kita teise, negalėjo perduoti ir su kuriais susijusių įpareigojimų Konkurso nuostatose negalėjo nustatyti. Dėl to pripažintini pagrįstais ieškovo teiginiai, kad Potvarkiu buvo patvirtinti imperatyvius teisės aktų nuostatas pažeidžiantys Konkurso nuostatai (CK 1.80, 4.37 straipsniai, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 2 straipsnio 12 dalis, 9, 11 straipsniai).

Dėl vietinės rinkliavos apskaičiavimo

57. Nagrinėjamu atveju ieškovas ieškinio reikalavimus grindžia taip pat argumentuodamas dėl netinkamo vietinės rinkliavos apskaičiavimo. Ieškovo teigimu, Konkursas organizuotas dėl naudojimosi 7 963,51 kv. m teritorijos plotu, o vietinės rinkliavos dydis pagal Konkurso nuostatus skaičiuojamas tik už 512,12 kv. m vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotą, todėl Konkurso laimėtojas neteisėtai ir neatlygintinai naudosis likusia – 7 451,39 kv. m žemės ir vandens telkinio teritorija ir nemokės vietinės rinkliavos už paslaugos teikimą 7 451,39 kv. m teritorijos dalyje. Neskaiciuojant vietinės rinkliavos už leidimo teikti paslaugas 7 451,39 kv. m teritorijoje, pažeidžiami Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 2 punkto, Vietinės rinkliavos už leidimo prekiauti ar teikti paslaugas viešosiose vietose išdavimo nuostatų 2, 6.2.2 punktų reikalavimai.

58. Įvertinus pirmiau šiame sprendime nurodytus argumentus dėl Konkurso apimties, teismas įžvelgia pagrindą sutikti su ieškovo argumentais, kad nagrinėjamu atveju vietinės rinkliavos apskaičiavimas neatitinka Konkurso pagrindu realiai perduodamos naudoti teritorijos ploto ir, atitinkamai, nurodytų teisės aktų reikalavimų. Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad atsakovių pozicija šiuo klausimu nėra nuosekli.

59. Pagal Nuostatų 10 punktą, „vietinė rinkliava už leidimo išdavimą mėnesiui skaičiuojama taip: konkurso dalyvio pasiūlytas mokėti vietinės rinkliavos dydis už 1 kv. m / mėnesiui, dauginamas iš Architektūrinėse specialiosiose sąlygose nurodyto vandens pramogų paslaugų teikimo ploto (visa teritorija, kuria naudojamas ir kur yra 512 kv. m). Atsakovių teigimu, vadovaujantis Konkurso Nuostatų 10 punktu, vietinė rinkliava už leidimo išdavimą mėnesiui bus skaičiuojama taip: konkurso dalyvio pasiūlytas (ne mažesnis nei Vietinės rinkliavos už leidimo prekiauti ar teikti paslaugas viešosiose vietose išdavimą nuostatose, patvirtintuose Savivaldybės tarybos 2014-01-29 sprendimu Nr. 1-1657, nurodytas dydis) mokėti vietinės rinkliavos dydis už 1 kv. m mėnesiui

dauginamas iš Architektūrinėse sąlygose nurodyto vandens pramogų paslaugų teikimo vietos ploto (visa teritorija, kuria naudojasi ir kuri yra 512,12 kv. m).

60. Taigi, vietinė rinkliava bus skaičiuojama už 512,12 kv. m vandens pramogų paslaugų teikimo vietos plotą, tačiau, kaip buvo aptarta pirmiau šiame sprendime, nėra pagrindo pripažinti atitinkančią realią faktinę situaciją teiginį, kad visa Konkurso laimėtojo naudojama teritorija bus 512,12 kv. m. Pagal Konkurso Nuostatų 1 priedo Architektūrinių sąlygų 6.1 punktą, vandens pramogų teritorijos zona yra ir 6 737,41 kv. m plotas, o visas Architektūrinėse sąlygose numatytas naudojamas plotas yra 7 963,51 kv. m (teritorijos zonos I, II, III, IV). Kaip minėta, faktinė situacija nesudaro prielaidų pripažinti, jog vandens pramogų teritorija nebus naudojama Konkurso Nuostatose aptartai paslaugai teikti. Taigi, kaip pagrįstai nurodo ieškovas, Konkurso Nuostatais ir jų priedais laimėtoji ne tik suponuojama teisė naudotis ir nustatomos pareigos teritorijoms, kuriomis disponuoti atsakovė negalėjo nevaldydama jų patikėjo ar kita teise, tačiau taip pat neišsprendžiamas klausimas dėl naudojimosi nurodytomis teritorijomis (ne)atlygintinumo.

Dėl situacijos vertinimo pasikeitus teisiniam reglamentavimui

61. Nurodytų išvadų nepaneigia atsakovių dėstomos aplinkybės ir argumentai, susiję su nuo 2024 m. sausio 1 d. pasikeitusiu teisiniu reglamentavimu ir dėl to iš esmės pasikeitusia situacija dėl valstybinės žemės patikėtinių ir Vilniaus miesto savivaldybės įgaliojimų spręsti ginčo situacijoje reikšmingus klausimus.

62. Atsakovės pateikė duomenis, kad 2024 m. sausio 25 d. Valstybinės žemės, perduodamos valdyti, naudoti ir disponuoti ja patikėjimo teise Vilniaus miesto savivaldybei, priėmimo-perdavimo aktu Nr. A54-170/24(2.14.136E-ŽEM) Lietuvos Respublikos Vyriausybė perdavė, o Vilniaus miesto savivaldybė perėmė patikėjimo teise valdyti valstybinės žemės sklypus (jų dalis) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotus, nurodytus pridėtame plane, iš kurio matyti, kad tarp jų ir Balžio ežerą. Remiantis Aktu, Vilniaus miesto savivaldybės patikėjimo teise į perduodamą valstybinę žemę atsirado nuo Akto pasirašymo dienos (DOK-8700). Atsakovių teigimu, atsižvelgiant į tai laikytina, kad nuo 2024 m. sausio 25 d. Balžio ežerą patikėjimo teise valdo Vilniaus miesto savivaldybė ir, atitinkamai, šiuo metu būtent ji turi teisę, vadovaudamasi ŽĮ (7 straipsnio 14 dalis) ir kitais teisės aktais, spręsti dėl šios valstybinės žemės (Balžio ežero) valdymo, naudojimo ir disponavimo.

63. Atsakovės taip pat nurodė, kad Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2024 m. sausio 24 d. sprendimu Nr. 1-371 patvirtino Vilniaus miesto savivaldybės sutikimų statyti valstybinės reikšmės paviršiniuose vandens telkiniuose laikinuosius nesudėtingus statinius išdavimo taisykles. Pagal šias taisykles, sutikimus statyti Vilniaus miesto savivaldybės patikėjimo teise valdomuose valstybinės reikšmės paviršiniuose vandens telkiniuose laikinuosius nesudėtinguosius statinius išduoda Vilniaus miesto savivaldybės meras arba ŽĮ nustatyta tvarka įgaliotas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorius. Vadovaujantis šiomis taisyklėmis sutikimas statyti laikinuosius nesudėtinguosius sporto paskirties inžinerinius statinius, skirtus vandens sportui ir pramogoms organizuoti Balžio ežere galės būti išduotas gavus statytojo prašymą. Ši aplinkybė, atsakovių teigimu, paneigia ieškovo poziciją, kad ginčijamo Konkurso laimėtojas neturės net teorinių galimybių Balžio ežere įrengti vandens sporto paskirties inžinerinius įrenginius. Be to, atsakovių teigimu, vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės vietinės rinkliavos už leidimo prekiauti ar teikti paslaugas viešosiose vietose išdavimą nuostatais, būtų sprendžiama ir dėl leidimo teikti vandens pramogų paslaugas Balžio ežere išdavimo, vietinės rinkliavos paskaičiavimo. Dėl to negalima sutikti su ieškovo pozicija, kad atsakovės Balžio ežerą nori suteikti naudotis neatlygintinai.

64. Teismo vertinimu, nors pasikeitęs teisinis reglamentavimas, galimai, išspręs dalį šioje byloje išryškėjusių problemų, dėl kurių kilo ir nagrinėjamas ginčas, tačiau tai nepaneigia pirmiau aptartų teismo išvadų dėl Nuostatų neatitikties teisės aktų reikalavimams ir to pasekmių.

65. Viena vertus, kaip buvo minėta, teismas, sprenddamas ginčą, situaciją vertina retrospektyviai, t. y. tam tikrų sprendimų teisėtumą vertina tų sprendimų priėmimo metu buvusio teisinio reglamentavimo kontekste. Dėl to vėliau pasikeitęs teisinis reglamentavimas galėtų sudaryti prielaidas šalims siekti racionalių ginčo sprendimo būdo ar spręsti dėl galimų procesinių bylos baigčių, tačiau nepaneigia teismo pareigos įvertinti ginčo situaciją teisėtumo aspektu pagal ginčo sprendimų priėmimo metu galiojusį teisinį reglamentavimą.

66. Kita vertus, šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip pagrįstai nurodė ieškovas, be Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnyje nurodytų visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principų, nagrinėjamam ginčui dėl viešojo konkurso teisėtumo spręsti taikytini, be kitų, skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir sąžiningos konkurencijos principai. Vadovaujantis šiais principais, atsakovės, organizuodamos viešąjį konkursą, turėjo pareigą nustatyti konkurso sąlygas taip, kad būtų užtikrinta sąžininga konkurencija, neperžengtos atsakovės įstatymų suteiktos diskrecijos ribos. Kitaip tariant, skelbiant viešąjį konkursą, jo sąlygos turi užtikrinti sąžiningą dalyvių konkurenciją ir viešojo konkurso tikslą gauti maksimalią kainą už konkurso objektą. Nagrinėjamu atveju dėl ydingai suformuluotų Nuostatų ir jų priedų turinio, dėl nustatytų neįgyvendinamų reikalavimų gauti leidimus / sutikimus, kurie pagal galiojusį teisinį reglamentavimą negalėjo būti gauti, viešajame konkurse galėjo nedalyvauti potencialūs kandidatai, o tai neatitinka nurodytų viešojo konkurso principų bei tikslų. Ginčo Konkursui įvykus galiojant iki pasiteikimų buvusiam teisiniam reglamentavimui, Konkurso dokumentuose nesant jokių nuorodų į pasikeitimus, tačiau, priešingai, kaip minėta, referuojant į neapibrėžtus leidimus ar sutikimus (kurie, atsakovių teigimu, po teisinio reglamentavimo pasikeitimų tapo neaktualūs), nebuvo įgyvendinti viešo konkurso tikslai, sietini su sąžininga konkurencija bei skaidrumu. Dėl to pasikeitusi situacija nesudaro pagrindo pripažinti, kad buvę pažeidimai nėra teisiškai reikšmingi ir / ar nesudaro pagrindo Konkurso Nuostatomis naikinti.

Dėl viešojo intereso (ne)gynimo

67. Atsakovių teigimu, pareiga prižiūrėti, kaip vykdomas Vyriausybės nutarimas, kuriuo buvo perduoti valstybinės žemės sklypai, valstybinės žemės teritorijos, kuriose nesuformuoti žemės sklypai, nustatyta NŽT, o ne prokurorui (ŽĮ 7 straipsnio 7 dalis), todėl, atsakovių vertinimu, prokuroras, palaikydamas ieškinį, veiktų ultra vires (viršijant įgaliojimus). Atsakovės ir trečiasis asmuo MB „Mad home“ plačiai argumentuoja, kad prokuroras su ieškiniu kreipėsi gavęs asociacijos „Balžio bendruomenė“ prašymą ir gina ne viešąjį interesą, o šios asociacijos bei Balžio ežero aplinkinių gyventojų interesus, neatitinkančius viešojo intereso gauti vandens pramogų paslaugas ežere.

68. Teismo vertinimu, nors atsakovės pagrįstai nurodo, kad už tinkamo valstybinės žemės naudojimo kontrolę pirmiausia atsakingi šią žemę valdantys patikėtiniai, tačiau tai savaime nepaneigia prokuroro teisės teikti ieškinius ginant viešąjį interesą, jei prokuroras nustato tam esant pagrindą. Nagrinėjamu atveju keliama klausimai dėl viešojo konkurso Nuostatų prieštaravimo imperatyvioms teisės aktų nuostatomis, dėl netinkamo savivaldybės renkamo vietinės rinkliavos mokesčio apskaičiavimo, todėl, teismo vertinimu, siekiama apginti viešąjį interesą, susijusį tiek su valstybės turto tinkamu valdymu bei disponavimu, tiek su tinkamu ir teisinis nuostatas bei bendruosius principus savo esme bei tikslą atitinkančiu viešųjų konkursų organizavimu. Tokio pobūdžio klausimai sudaro pagrindą prokurorui reikšti ieškinį dėl viešojo intereso gynimo.

Dėl procesinės bylos baigties

69. Apibendrinant nurodytus argumentus, pripažintini pagrįstais ieškovo teiginiai, kad ginčo Konkurso Nuostatai ir jų priedai priimti pažeidžiant imperatyvius teisės aktų reikalavimus, nes jais spęsta dėl teritorijų (sklypų), kurie nebuvo Vilniaus miesto savivaldybei perduoti nuosavybės, patikėjimo ar kita teise, o vietinės rinkliavos dydis apskaičiuotas neatsižvelgiant į realiai veiklai perduodamos teritorijos plotą. Dėl to ieškinys tenkintinas: naikintini Vilniaus miesto savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 13 d. potvarkis ir juo patvirtinti Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatai. Patenkinus šį reikalavimą, kaip išvestinis tenkintinas ir reikalavimas panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. lapkričio 10 d. įsakymą dėl Konkurso laimėtojo patvirtinimo, kaip priimtą imperatyvioms teisės aktų nuostatoms prieštaraujančių Nuostatų pagrindu.

70. Teismų praktikoje pripažįstama, kad teismo pareiga pagrįsti priimtą procesinį sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakymui į kiekvieną argumentą (Europos Žmogaus Teisių Teismo 1994 m. balandžio 19 d. sprendimas byloje V. D. Hurk prieš Nyderlandus (pareiškimo Nr. 16034/90), 61 punktą; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-38/2008; 2010 m. birželio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-252/2010, 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2010; 2019 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-237-684/2019). Dėl to, įvertinus ieškinio reikalavimo pobūdį, pasisakius dėl esminės ginčo aplinkybės, susijusios su Konkurso apimtimi, kiti kelti klausimai vertintini kaip papildomi ir nekeičiantys situacijos vertinimo iš esmės. Dėl to teismas plačiau dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

71. Pagal CPK 93 straipsnio 1 dalį, šaliai, kurios naudai priimtas teismo sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Atsižvelgiant į tai, jog ieškinys tenkinamas, ieškovas ir jo pusėje dalyvavęs trečiasis asmuo NŽT turi teisę į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iš atsakovių, o atsakovių ir jų pusėje dalyvavusio trečiojo asmens MB „Mad home“ turėtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.

72. CPK 98 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos. Ieškovas ir jo pusėje dalyvavęs trečiasis asmuo duomenų apie turėtas bylinėjimosi išlaidas nepateikė, tokių išlaidų atlyginimo priteisti neprašė. Dėl to jiems bylinėjimosi išlaidų atlyginimas nepriteisiamas (CPK 98 straipsnio 1 dalis).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 259, 260, 270 straipsniais, teismas

n u s p r e n d ž i a :

ieškinį tenkinti.

Panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 13 d. potvarkį „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“ Nr. 955-895/23 ir juo patvirtintus Vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso nuostatus.

Panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. lapkričio 10 d. įsakymą „Dėl vandens pramogų paslaugų teikimo prie Balžio ežero operatoriaus atrankos konkurso laimėtojo patvirtinimo“ Nr. 30-2558/23.

Sprendimas per 30 dienų nuo jo priėmimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos apeliaciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant per Vilniaus apygardos teismą.

Teisėja Rūta Latvelė